

რეცენზია

ქეთევან ნადირაძე

დროული წიგნი

ქალაქისა და საქალაქო ცხოვრების ისტორიის შესწავლა მნიშვნელოვანი ფაქტორია ზოგადად ისტორიის სწორად გააზრების საქმეში, რადგან ქალაქის წარმოშობასთან, მის განვითარებასთან და ყოფასთან მრავალი საკითხია დაკავშირებული: პოლიტიკური, სოციალური, ეკონომიკური, სამართლებრივი, კულტურული.

ქალაქი მნიშვნელოვან როლს თამაშობს ქვეყნის განვითარებაში, ეს იქნება ანტიკური, შუასაუკუნოვანი, ახალი თუ უახლესი პერიოდი. ქალაქის წარმოქმნა უშუალოდ სახელმწიფოს წარმოშობასთანაა დაკავშირებული. ქალაქს აქვს თავდაცვითი ფუნქცია, ამიტომ მასში წარმოდგენილია საერო და საკულტო ნაგებობათა მთელი კომპლექსი, რაც თავისთავად მშენებლობისა და არქიტექტურის განვითარებას უწყობს ხელს. ქალაქზე გადის მნიშვნელოვანი სავაჭრო გზები, რომელსაც ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების გარდა აკისრია გარე სამყაროსთან კულტურული კავშირების ფუნქციაც, რაც თავის მხრივ ქალაქს კულტურის ცენტრად აყალიბებს. ქალაქში ვითარდება ხელოსნობა, ვაჭრობა, მრეწველობა. იგი განსაზღვრავს ქვეყნის ეკონომიკურ სიძლიერეს.

ქალაქისა და საქალაქო ცხოვრების შესწავლის გარეშე გაჭირდება მთელი რიგი პოლიტიკური მოვლენების გააზრება.

ქალაქს აქვს თავისი ურთიერთობა სახელმწიფოსთან, გააჩნია საკუთარი სამართლებრივი ბაზა, თვითმართველობა. გასათვალისწინებელია ერთიც – პირველად ქალაქში ჩამოყალიბდა სამოქალაქო საზოგად-

დღობა, წარმოიშვა მოქალაქეობრივი პასუხისმგებლობა, რაც თანამედროვე, ბუნებრივია ფართო გაგებით, დემოკრატიული საზოგადოების ქვაკუთხედს წარმოადგენს.

ამრიგად, ქალაქისა და საქალაქო ცხოვრების ისტორიის შესწავლა აუცილებელი პირობაა ქვეყნის ისტორიის სრულყოფილი რეკონსტრუქციისათვის. ხოლო როდესაც ქალაქის ისტორიით ინტერესდები, თავის მხრივ მისი სრულყოფილი შესწავლისათვის აუცილებელ პირობას წარმოადგენს მისი გარეუბნების ისტორიის ცოდნა. მითუმეტეს თუ გავითვალისწინებთ, რომ თანამედროვე მსოფლიოში ყოველ მსხვილ ქალაქს საკუთარი აგლომერაცია გააჩნია, რაც უფრო დიდია ქალაქი, მით უფრო ინტენსიურად იზიდავს მოსახლეობას. ეს კი, თავის მხრივ, აქტიურად მოქმედებს ახლომდებარე ტერიტორიებზე. ამ მხრივ გამოინაკლის არც საქართველოს დედაქალაქი თბილისი წარმოადგენს. ქალაქს რომელსაც დიდი ხნის ისტორია აქვს და იგი ამ მთელი ისტორიის მანძილზე თავისი გარეუბნებით არსებობს, რომელთა დანიშნულება საუკუნეების მანძილზე ძირითადად სააგარაკო ზონებს წარმოადგენს. ეს გარეუბნებია: კოჯორი, ტაბანძელა, შინდისი, წავკისი, წყნეთი. სწორედ ამ გარეუბნების განხილვას ემსახურება ახალგაზრდა მკვლევარის ალექსანდრე ბოშიშვილის წიგნი „თბილისის გარეუბნების ისტორია“, რომელიც 2010 წელს დაისტამბა.

ზემოთ თქმულის გათვალისწინებით, ვფიქრობთ, გასაგები ხდება ამგვარი თემატიკის მქონე წიგნების საჭიროება. მართალია, სხვადასხვა დროს გარკვეული ნაშრომი თუ სტატია მიეძღვნა ზემოთ ჩამოთვლილი დაბების შესწავლას, მაგრამ ასე თავმოყრილად და ასეთი მრავალფეროვანი მასალის გამოყენებით პირველად ქვეყნდება. სწორედ ამიტომ, ამ პროექტის დაფინანსება ეროვნული სამეცნიერო ფონდის მიერ დროულად და გამართლებულად მიგვაჩნია.

ასევე მიგვაჩნია, რომ ნაშრომი სტრუქტურულად სწორად არის აგებული. ცალკე პარაგრაფებადაა გამოყოფილი თითოეული გარეუბნის ტოპონიმები, ისტორიული ძეგლები, საკუთრივ ისტორია და ამა თუ იმ გარეუბნის მფლობელთა საგვარეულო ისტორია. აგრეთვე წარმოადგე-

ნილია აქ მოსახლე გვარების სიები. საკმაოდ ზედმიწევნით და კეთილ-სინდისიერად არის გამოყენებული საკითხის შესახებ არსებული მასალა: ნარატიული წყაროები, ისტორიული საბუთები, ლაპიდარული წარწერები, სამართლის ძეგლები, პრესა, საარქივო მასალა და სამეცნიერო ლიტერატურა. წიგნს ერთვის როგორც ინგლისური, ასევე რუსული რეზიუმე.